

Скуба Оксана Михайлівна,
вчителька географії Черкаського наукового фізико-математичного ліцею «ФІМЛП» Черкаської
міської ради Черкаської області

Модельна навчальна програма
«Географія. 6-9 класи» для закладів загальної середньої освіти
(автори Запотоцький С.П., Карпюк Г.І., Гладковський Р.В., Довгань А.І., Совенко В.В.,
Даценко Л.М., Назаренко Т.Г., Гільберг Т.Г., Савчук І.Г., Нікитчук А.В., Яценко В.С., Довгань
Г.Д., Грома В.Д., Горовий О.В.)

8 клас
Географія
КЛІМАТ І КЛІМАТИЧНІ РЕСУРСИ
ГР 2. Опрацьовую та використовую інформацію
Варіант 1

Початковий та середній рівні

Завдання з вибором ОДНІЄЇ правильної відповіді.

1. Фермерське господарство, розташоване на півдні України, хоче ефективно використовувати кліматичні ресурси та зменшити витрати на зрошення. Який найбільш раціональний захід вони можуть впровадити?

- А Розпочати вирощування чаю, який вимагає високої вологості повітря.
- Б Упровадити систему краплинного зрошення для основних культур.
- В Збільшити площі під культурами, що потребують інтенсивного зрошення.
- Г Використовувати теплиці з штучним опаленням цілий рік.

2. У гірських районах України (Карпати, Крим) кількість опадів значно більша, ніж на навколишніх рівнинах. Яка основна причина цього явища?

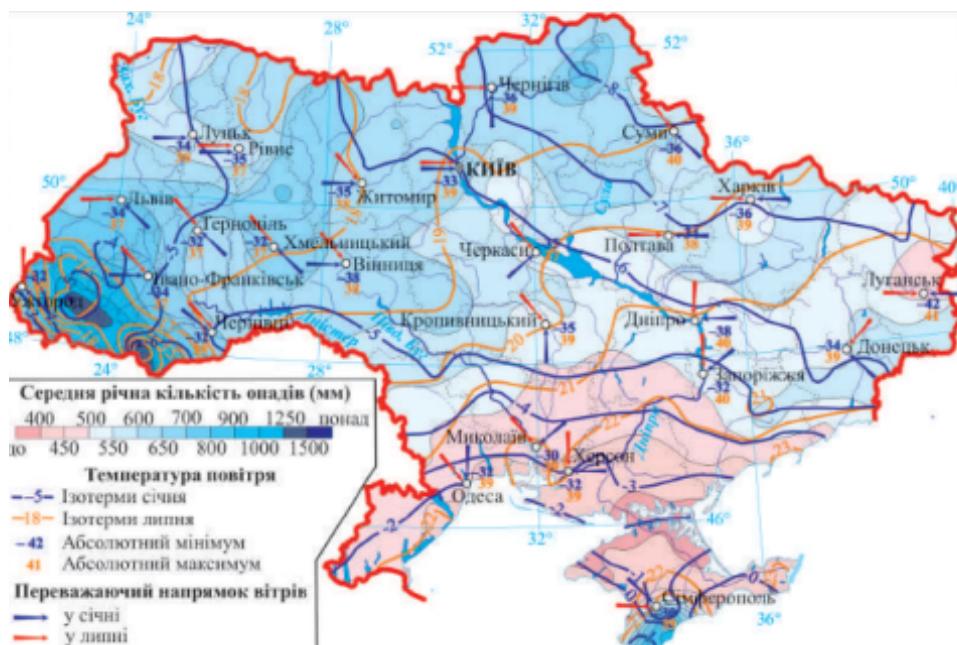
- А Гори є перешкодою для повітряних мас, змушуючи їх підніматися, охолоджуватися та випадати у вигляді опадів.
- Б У горах нижчий атмосферний тиск, що призводить до збільшення хмарності.
- В Гірські породи краще утримують вологу, ніж ґрунти рівнин.
- Г Температура повітря в горах завжди нижча, що сприяє конденсації вологи.

3. У січні на більшій частині території України ненадовго встановилася відносно тепла погода (від 0°C до +4°C) із мокрим снігом, що швидко танув. Якою літерою на картосхемі позначено напрямок переміщення повітряної маси, що зумовила таку погоду?

Достатній рівень

4. Визначте ДВА напрямки вітрів, які ймовірно, переважають у січні й липні на території України.

- А Північно-західний
Б Південний
В Південно-західний
Г Північно-східний

5. На територію України з північного заходу насувається циклон. Повітряні маси приносять опади нерівномірно. Визначте, які ДВІ закономірності поширення опадів можна простежити за рухом циклону із північного заходу.

- А Спочатку зволожується північно-західна частина України.
Б Останніми дощі досягають південного сходу.
В У центрі України опадів не буває.
Г У всіх районах опади випадають одночасно.

Високий рівень

6. Андрій уранці вийшов на подвір'я й помітив: небо на північному заході затягнуло сірими хмарами, піднявся вітер. За кілька годин у їхньому місті пішов дощ. Наступного дня він почув по радіо, що опади тепер дійшли до центральних областей, а згодом – і до південного сходу України. Напишіть, з рухом якого атмосферного вихору, була пов'язана вся ця погода. (Відповідь упишіть словом з великої літери в Н.в. одн.)

7. У місті Житомирі протягом року випало 620 мм опадів. Середня річна випаровуваність у Житомирі становить 400 мм. Обчисліть коефіцієнт зволоження для міста. (Відповідь запишіть у вигляді десяткового дробу.)

8. Установіть відповідність між типами територій України та характеристиками їх альбедо.

	Типи територій		Характеристики альбедо
1	Північні райони України взимку	А	Найвищий показник альбедо серед усіх перелічених територій
2	Південні райони України взимку	Б	Найнижчий показник альбедо серед усіх перелічених територій
3	Північні райони України в середньому за рік	В	Показник альбедо близький до середнього для всієї Землі разом з атмосферою

4	Південні райони України в середньому за рік	Г	Показник альбедо значно нижчий, ніж у інших районах країни взимку
---	---	---	---

Критерії оцінювання

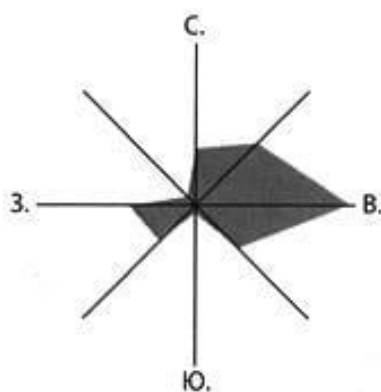
Рівні	Початковий і середній			Достатній		Високий			Усього балів
№ТЗ	1	2	3	4	5	6	7	8	
Відповіді	Б	А	А	А, Г	А, Б	Циклон	1,55	1-А, 2-Г, 3-В, 4-Б	
Бали	1	1	1	2	2	1	2	2	12

Варіант 2

Початковий та середній рівні

Завдання з вибором ОДНІЄЇ правильної відповіді.

1. Проаналізуйте розу вітрів у Приазов'ї. Що є наслідком впливу переважаючих вітрів у цьому регіоні?

- А На річках побудовані гідроелектростанції.
- Б Погоду визначають циклони з Атлантичного океану.
- В Течія в Азовському морі рухається проти годинникової стрілки.
- Г Сміттєзвалища розташовані у східній частині міст.

2. Проаналізуйте відображену на картосхемі інформацію щодо зміни (у %) середньої врожайності пшениці у 2022 р. порівняно з 2020 р. в областях України. Визначте причину значного зниження у 2022 р. урожайності в дев'яти областях.

- А збільшення тривалості засух
- Б утворення стійкого снігового покриву взимку
- В збільшення частки природних кормових угідь
- Г підвищення рівня ґрунтових вод

3. Використовуючи фрагмент синоптичної карти, визначте, у якій частині України під впливом теплового атмосферного фронту спостерігатиметься підвищення температури повітря.

- А північно-східній
- Б південно-східній
- В північно-західній
- Г південно-західній

Достатній рівень

4. Україна, як перехідна територія між різними кліматичними впливами, нагадує величезну сцену, де безперервно розігруються боротьба та взаємодія могутніх повітряних мас. Межі їх зустрічей – атмосферні фронти – є тими невидимими лініями фронту, де народжується наша погода. Одні фронти приносять різкі похолодання та грози, інші – затяжні дощі та милостиве тепло, а треті, більш складні, утворюються, коли попередні дві сили стикаються. Визначте, які ДВІ характеристики з наведеного списку відповідають холодному атмосферному фронту.

- А Наступає, коли маси холодного повітря витісняють більш теплі.
- Б Приносить в Україну різке потепління взимку.
- В Виникає, коли холодний і теплий фронт змикаються.
- Г Часто асоціюється з хмарною погодою та затяжними дощами влітку.

5. Проаналізуйте карту та визначте ДВІ особливості, які зумовлюють широтний характер розподілу сонячної радіації на території України.

- А відносно великою протяжністю території з півночі на південь
- Б відмінностями в кутах падіння сонячних променів на різних широтах
- В впливом різних повітряних мас (арктичних, помірних)
- Г переважанням рівнинного рельєфу на більшості території
- Д різним альбедо снігового покриву

Високий рівень

6. Прочитайте текст.

«Настали діамантові дні. Небо, вимите до глибини, нагадувало холодну блакитну кригу. Сонце світило яскраво, але не гріло, а лише освітлювало застиглий світ, роздаючи йому сяйво, а не тепло. Вітру не було зовсім. Голі гілки дерев стояли нерухомо, немов вирізані з паперу. У такі дні кожен звук було чути на кілометри, а дихання застигало в повітрі маленькою білою хмаринкою. Це була могутня тиша, що накрила край своїм важким, прозорим куполом». Напишіть, з рухом якого атмосферного вихору, була пов'язана вся ця погода.

(Відповідь упишіть словом з великої літери в Н.в. одн.)

7. Для міста Полтава середня випаровуваність у теплий період року становить 350 мм, а кількість опадів за цей час – 280 мм. У холодний період року випаровуваність дорівнює лише 80 мм, а опадів випадає 220 мм. Обчисліть коефіцієнт зволоження окремо для теплого періоду.

(Відповідь запишіть у вигляді десяткового дробу.)

8. Марічка разом з класом вивчала, як клімат нашої країни дарує людям різні багатства. На екскурсії на фермі їй розповіли про оптимальну кількість тепла і вологи для зростання сільськогосподарських культур. Потім вони відвідали сонячну електростанцію, де побачили перетворення сонячного світла на електрику. У Карпатах їхній похід супроводжувався потужними поривами вітру. А коли вони прийшли до гірського озера, відчули чисте повітря, м'який клімат і спостерігали мальовничі краєвиди. Установіть відповідність між типами кліматичних ресурсів та їх характеристиками.

	Типи ресурсів		Характеристики
1	Агрокліматичні ресурси	А	Оцінюються за сумою активних температур та зволоженням; основа для рослинництва.
2	Геліоенергетичні ресурси	Б	Найбільший потенціал мають гірські райони Карпат і Криму через високі швидкості вітру
3	Вітроенергетичні ресурси	В	Найефективніші на півдні України, особливо в Криму, через максимальну кількість сонячних днів.
4	Рекреаційно-кліматичні ресурси	Г	Включають лікувальні властивості повітря, комфортну температуру та мальовничість ландшафтів

Критерії оцінювання

Рівні	Початковий і середній			Достатній		Високий			Усього балів
№ТЗ	1	2	3	4	5	6	7	8	
Відповіді	В	А	В	А, Г	А, Б	Антициклон	0,88	1-А, 2-В, 3-Б, 4-Г	
Бали	1	1	1	2	2	1	2	2	12

Використані джерела

1. Географія. Підручник для 8 класу. Запотоцький 2025. URL: <https://shkola.in.ua/3275-heohrafiia-8-klas-zapototskyi.html>
2. ЗНО-онлайн. URL: https://zno.osvita.ua/geography/tag-sklad_naselennya_svitu_ta_ukrayiny/
3. Меркатор. Тести з географії URL: <https://merkator.org.ua/testy/nespryatlyvi-pohodno-klimatychni-javyshcha-ta-prohnoz-pohody-v-ukrajini/>